

**ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยทางการเงิน และการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับ
ความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี***

**The Relationship between the Member's Financial Discipline,
Participation and the Strength of Pak Kret Ruamjai 2
Community Financial Institution, Nonthaburi Province.**

กรรณก น้อยแนม**

ศ.พิเศษ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี***

อ.ดร.ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยทางการเงินของสมาชิกและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จำนวน 342 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบแบบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่าความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 อยู่ในระดับปานกลาง วินัยทางการเงินของสมาชิกอยู่ในระดับสูง และการมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับต่ำ การทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกที่มีอายุ อาชีพ และระยะเวลาในการเป็นสมาชิกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่าวินัยทางการเงินของสมาชิก และการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2

* บทความนี้เรียบเรียงจากจากวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาสังคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** นิสิตปริญญาโทสาขาการบริหารและพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** ศาสตราจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

**** อาจารย์ประจำสาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ข้อเสนอแนะ คือ สถาบันการเงินชุมชนควรสนับสนุนให้สมาชิกจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน สร้างจิตสำนึกให้สมาชิกในการเป็นเจ้าของสถาบันการเงินชุมชนร่วมกัน และส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการ

คำสำคัญ: ความเข้มแข็ง สถาบันการเงินชุมชน วินัยทางการเงิน การมีส่วนร่วม

ABSTARCT

The purpose of this research were 3 folds: firstly, to study the opinions on strength of Pak Kret Ruamjai 2 Community Financial Institution, Nonthaburi Province; secondly, to compare the opinions on strength of such community financial institution classified by personal factors; and thirdly, to analyze the relationship between the member's financial discipline, participation, and the opinions on strength of such financial institution. Sample group consisted of 342 members of Pak Kret Ruamjai 2 Community Financial Institution, Nonthaburi Province. Tools used to collect the data were questionnaires. Statistics used in the study included the percentages, the mean, and the standard deviation. Hypotheses were tested with the t-test, the one-way analysis of variance, and the Pearson's product moment correlation coefficient. The statistical significance was set at the 0.05 level.

The study results showed that the strength of Pak Kret Ruamjai 2 Community Financial Institution was moderate. The financial discipline of members was high. Whereas, the member's participation was low. Hypothesis testing revealed significant difference in opinions of members with different ages, careers, and periods of membership on the strength of Pak Kret Ruamjai 2 Community Financial Institution. Moreover, financial discipline of its members and participation of members correlated with the strength of Pak Kret Ruamjai 2 Community Financial Institution.

This research recommended that the community financial institution should encourage its members to prepare the monthly income-expense schedule, to create the awareness for its members with the sense of mutual ownership of the community financial institution and to encourage the activities to establish good relationship between members and the Board.

Keyword: strength, community financial institution, financial discipline, participation

บทนำ

ในภาวะที่ประเทศไทยประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยทั่วไปในพื้นที่ชนบทและชุมชนเมือง รัฐบาลจึงได้มีแนวคิดกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า โดยการกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2544 เพื่อมุ่งแก้ไขความยากจนของประชาชน โดยให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน ให้ประชาชนนำเงินไปลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งนโยบายดังกล่าวจึงเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนา “คน” และ “การเจริญรู้” นำไปสู่การเสริมสร้าง “ความเข้มแข็ง” ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547: 1) เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตลอด 10 กว่าปี นับจากการตั้งกองทุนหมู่บ้านตั้งแต่ปี 2544 มีทั้งกองทุนที่ประสบความสำเร็จสูงประมาณร้อยละ 20 กองทุนที่ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานเฉลี่ย คือเงินล้านไม่หายไปไหนร้อยละ 70 และกองทุนที่มีปัญหาเพียงแค่อ้อยละ 10 (นที ขลิบทอง, 2554: 2) จากผลสำเร็จที่ผ่านมานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รัฐบาลได้มีการต่อยอดกองทุนด้วยการพัฒนาจากกองทุนหมู่บ้านที่มีความพร้อมไปสู่สถาบันการเงินชุมชน เพื่อให้โอกาสประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างยั่งยืน โดยสถาบันการเงินชุมชนจัดเป็น Micro Finance ที่ให้บริการทางการเงินในรูปแบบการเงินรายย่อยแบบครบวงจร ซึ่ง Micro Finance ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจน (Shigeo Takenaka, 2006) โดยสถาบันการเงินชุมชนเป็นแหล่งเงินทุนและเงินออมที่มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีผลตอบแทนที่เหมาะสมแก่ประชาชน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและบรรเทาความเดือดร้อนทั้งในระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชน อีกทั้งยังเสริมสร้างสวัสดิการและสวัสดิภาพของชุมชน เสริมสร้างวินัยทางการเงิน และให้คำปรึกษาทางการเงินแก่ชุมชน รวมไปถึงเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน จึงถือว่าสถาบันการเงินชุมชนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ทำให้การประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นเกิดความมั่นคงในระบบเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่ในระดับฐานราก รวมไปถึงเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

ในปัจจุบันมีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งสิ้น 79,255 กองทุน (วราเทพ รัตนากร, 2556) มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้รับการพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนแล้ว จำนวน 2,048 กองทุน (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2556) และกองทุนที่ประสบความสำเร็จสูง มีเงินสะสมกว่า 100 ล้านบาท ได้รับรางวัลเกียรติคุณมากมาย และได้ยกระดับกองทุนหมู่บ้านเป็นสถาบันการเงินชุมชนแล้ว คือ สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ตั้งอยู่ในตลาดสดพิชัย ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แรกเริ่มการก่อตั้งจากกองทุนชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 เมื่อ กุมภาพันธ์ 2544 โดยรับทุนจากรัฐเพื่อจัดระเบียบเงินจำนวน 1 ล้านบาท ต่อมากองทุนมีจำนวนเงินหมุนเวียนในระดับ 3 เอ (ดีเยี่ยม) รัฐบาลจึงเพิ่มทุนให้อีก 1 ล้านบาท จากนั้นธนาคารออมสินอนุมัติเงินกู้เพื่อเพิ่มทุนอีก

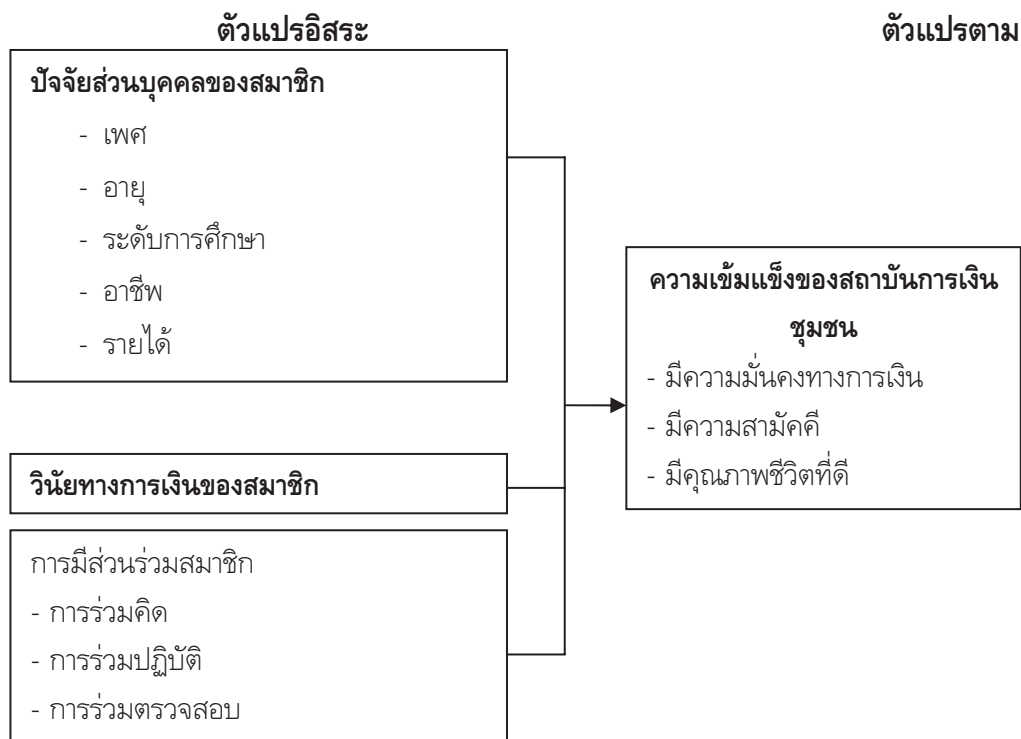
1 ล้านบาท เมื่อ ตุลาคม 2547 รวมถึงสนับสนุนและพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนเมื่อ 24 พฤษภาคม 2549 ประกอบกับเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาและเปิดอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน และในขณะนี้สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 พัฒนมาจากเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 ล้านบาท ขยายความเติบโตเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่มีวงเงินหมุนเวียนกว่า 100 ล้านบาท มีสภาพคล่องในการหมุนเวียนเงินในระบบตลอดปี รวมถึงมีความแข็งแกร่งทางด้านเงินทุน จึงเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่ประสบความสำเร็จ โดยได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพของสมาชิกในชุมชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยทางการเงิน และการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี ซึ่งวินัยทางการเงิน และการมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกโดยตรง และถือได้ว่าสมาชิกมีบทบาทสำคัญในการทำให้สถาบันการเงินชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยทางการเงินของสมาชิก และการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. สมาชิกที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนแตกต่างกัน
2. วินัยทางการเงินของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ความเข้มแข็ง หมายถึง ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้ และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 โดยความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนจะประกอบไปด้วย

1) ความมั่นคงทางการเงิน คือ มีสภาพคล่องในการหมุนเวียนเงิน รวมถึงมีความแข็งแกร่งทางด้านเงินทุน และมีเงินให้บริการเพียงพอกับความต้องการทางการเงินของสมาชิก

2) ความสามัคคี คือ สมาชิก คณะกรรมการ และคนในชุมชนมีความรักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำที่ดีต่อกัน และสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการช่วยกันพัฒนาสถาบันการเงินชุมชน

3) คุณภาพชีวิตที่ดี คือ สมาชิก คนในชุมชนมีอาชีพ และรายได้ที่มั่นคง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสม ได้รับการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ ได้รับการดูแลสุขภาพอนามัยที่ดี และมีกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจอย่างเหมาะสม

วิสัยทางการเงินของสมาชิก หมายถึง สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 มีการวางแผนทางการเงิน ให้สอดคล้องกับรายรับและรายจ่าย รวมไปถึงมีการแบ่งสัดส่วนเงินไว้สำหรับการออมส่วนหนึ่ง และถ้าหากมีหนี้สินก็สามารถชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด

การมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมของสมาชิกในขั้นตอนการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการคิด ได้แก่ การเข้าร่วม ในการการร่วมกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ ผลประโยชน์ต่าง ๆ ของสมาชิก รวมไปถึงการร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน และการเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2

3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ได้แก่ การเข้าร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการ และการทำงานของคณะกรรมการ รวมไปถึงมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2

วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน คือ

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ซึ่งเป็นสมาชิกตั้งแต่เปิดสถาบันการเงินชุมชน ถึงตุลาคม 2556 จำนวน 2,315 คน (สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2, 2556)

2. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณของ Yamane (1973 อ้างใน ชไมพร กาญจนกิจสกุล, 2555) คำนวณจากประชากรจำนวน 2,315 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 342 คน

3. การคัดเลือกตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบช่วงชั้น (Stratification Random Sampling) โดยเรียงลำดับจำนวนประชากร จากเลขที่ 1 ไปจนถึงเลขที่ 2,315 และหาช่วงชั้นที่เท่า ๆ กัน คือช่วงที่ห่างกันของตัวอย่างแต่ละตัวอย่างจาก 1-2,315 โดยการคำนวณจากสูตร ได้ช่วงห่างระหว่างตัวอย่าง

เท่ากับ 7 วิธีการเลือก เริ่มจากหมายเลข 1 เป็นตัวอย่างแรก และบวกด้วย 7 ไปเรื่อย ๆ ก็จะได้ตัวอย่าง หมายเลข 1, 8, 15, 22, 29...ไปจนครบ 342 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ส่วนสมาชิกที่อ่านหนังสือไม่ออก ผู้วิจัยจะเป็นผู้อ่านแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง ในการตอบแบบสอบถาม การวัดตัวแปร

1. วินัยทางการเงินของสมาชิก และความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนผู้วิจัยทำการวัดตัวแปรโดยใช้เกณฑ์การวัดตัวแปรแบบประมาณค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 1-5 คะแนน มีความหมาย คือ 1.00 - 2.33 หมายถึง ระดับต่ำ, 2.34 - 3.66 หมายถึง ระดับกลาง และ 3.67 - 5.00 หมายถึง ระดับสูง

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิก ผู้วิจัยทำการวัดตัวแปรโดยใช้เกณฑ์การวัดตัวแปรแบบประมาณค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 0-4 คะแนน มีความหมาย คือ 0.00 - 1.33 หมายถึง ระดับต่ำ, 1.34 - 2.66 หมายถึง ระดับกลาง และ 2.67 - 4.00 หมายถึง ระดับสูง

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) เพื่อขอคำแนะนำและทำการแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูลสำหรับหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ต่อไป

2. การหาค่าความเชื่อมั่น นำแบบสอบถามที่ทดสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดสอบ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่สถาบันการเงินชุมชนพระปิ่นสาม จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรหาความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อวัดตัวแปร ซึ่งวินัยทางการเงินของสมาชิก มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7179 การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9742 และความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9477

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน เป็นการใช่วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบแบบ t-test ทดสอบเปรียบเทียบตัวแปรอิสระที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม One-way ANOVA

ทดสอบตัวแปรอิสระ ที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป และใช้วิธีเชฟเฟ (Sheffe Method) สำหรับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ เมื่อพบว่า มีความต่าง โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ไว้ที่ .05

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยทางการเงินของสมาชิก การมีส่วนร่วมของสมาชิก ความเชื่อมั่นต่อคณะกรรมการของสมาชิก การบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน และความพร้อมของสถานที่ทำการกับความเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน ใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ไว้ที่ .05

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ 2 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพค้าขาย ซึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน และมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิก 6-7 ปี ซึ่งคนกลุ่มนี้ อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ที่ต้องทำงานหรือประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ และด้วยค่านิยมสังคมไทยสมัยก่อนนั้นไม่นิยมส่งให้ลูกผู้หญิงเรียนหนังสือสูง สมาชิกส่วนใหญ่จึงจบการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยปากเกร็ดเป็นชุมชนเมือง จึงเหมาะแก่การค้าขาย สมาชิกส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพค้าขายในตลาด ซึ่งมีรายได้ไม่มากนัก และเนื่องจากสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ 2 มีฐานสมาชิกตั้งแต่เป็นกองทุนปากเกร็ดรวมใจ 2 และเมื่อมีการพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน สมาชิกส่วนใหญ่จึงเป็นสมาชิกมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 6-7 ปี หรือตั้งแต่เปิดสถาบันการเงินชุมชน เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2549 จนถึงปัจจุบัน

2. วินัยทางการเงินของสมาชิก

จากผลการศึกษาพบว่า วินัยทางการเงินของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ซึ่งอยู่ในระดับสูง ในเรื่องสมาชิกสามารถชำระหนี้เงินกู้สถาบันการเงินชุมชนได้ตรงตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มียอดค้างชำระ เพราะทางสถาบันการเงินชุมชนมีระเบียบการควบคุมหลักประกันและการเรียกคืนเงินกู้ (บุญโฮม อินทร์ทอง, ดัมพ์รงค์รัฐ ม่วงศรี, และ สวางค์ศรี ผดุงวัฒน์, ม.ป.ป.: 71) อีกทั้งทางสถาบันการเงินชุมชนมีฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน ประกอบกับมีเจ้าหน้าที่จากสถาบันการเงินชุมชนมาเดินเก็บเงินฝาก และเงินกู้เป็นรายวัน ทำให้สมาชิกสามารถชำระหนี้คืนได้ตรงตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มียอดค้างชำระสำหรับยอดของแต่ละวัน ซึ่งระเบียบของสถาบันการเงินชุมชนมีส่วนทำให้สมาชิกมีพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินที่ดี ส่งเสริมให้สมาชิกใช้เงินอย่างประหยัด มีพฤติกรรมการใช้เงินที่ไม่ฟุ่มเฟือย มีการควบคุมดูแลพฤติกรรมการใช้เงินของตนเองและครอบครัว จึงทำให้รายจ่ายมีความสอดคล้องกับรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือน รวมถึงสามารถฝากเงินกับสถาบันการเงินชุมชนได้ทุกเดือน แต่ในเรื่องการวางแผนทางการเงิน การแบ่งสัดส่วนรายได้ไว้สำหรับการออม การฝากเงินไว้กับแหล่งการเงินอื่น และการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือนของสมาชิกและครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากใน

เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวของสมาชิก จะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติก็ได้ ไม่ผิด เพราะไม่มีระเบียบมาบังคับ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการณ์วินัยทางการเงินของแต่ละคน ในเรื่องเหล่านี้จึงเกิดปัญหา สอดคล้องกับความคิดเห็นของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ที่เสนอปัญหาเกี่ยวกับการมีวินัยทางการเงินของสมาชิก ไว้ว่าในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันนั้น ค่าครองชีพสูง สมาชิกจึงเกิดปัญหาในการบริหารจัดการเงินในแต่ละเดือน ประกอบกับสมาชิกไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องการวางแผนทางการเงิน การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย จึงไม่สามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างเพียงพอ ทำให้ต้องเป็นหนี้ เนื่องจากต้องกู้ยืมเงิน เพื่อนำมาหมุนหรือจุนเจือครอบครัว อีกทั้งสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รายได้จึงไม่แน่นอน ส่งผลให้การชำระหนี้คืนสถาบันการเงินชุมชนล่าช้า หรือไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ในภาพรวมการมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

การมีส่วนร่วมในการคิด ระดับการมีส่วนร่วมในการคิดของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.18 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน และกำหนดสวัสดิการต่าง ๆ ของสถาบันการเงินชุมชน สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกไม่มีบทบาทในการร่วมคิด สอดคล้องกับความคิดเห็นของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ที่เสนอปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกไว้ว่า สถาบันการเงินชุมชนเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ประกอบกับกฎระเบียบส่วนใหญ่จะมีการกำหนดมาตั้งแต่เปิดสถาบันการเงินชุมชน โดยเริ่มจากกลุ่มคนหรือคณะกรรมการ เป็นผู้ก่อตั้ง และปฏิบัติตามมาจนถึงปัจจุบัน (บุญโฮม อินทร์ทอง, ดัมพ์รงค์รัฐ ม่วงศรี, และ สวางค์ศรี ผดุงวัฒน์, ม.ป.ป: 37-61) สะท้อนให้เห็นว่าสถาบันการเงินชุมชน อาจจะไม่ได้มีการปรับกฎระเบียบ หรืออัตราดอกเบี้ยต่าง ๆ ตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เหมือนธนาคารพาณิชย์ทั่วไปที่มีการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ในเรื่องของการเข้าร่วมประชุม และการซักถามในที่ประชุมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะสถาบันการเงินชุมชนเปิดโอกาสในส่วนนี้ สมาชิกจึงมีการเข้าร่วมอยู่บ้าง

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.56 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการแนะนำชักชวนเพื่อนบ้านให้มาเป็นสมาชิก การช่วยประชาสัมพันธ์ความรู้ข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ การแนะนำเพื่อนสมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วม และการช่วยประสานงานระหว่างสมาชิกด้วยกัน รวมถึงการเข้าอบรมการให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ของสถาบันการเงินชุมชน การร่วมกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และร่วมบริจาคทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ หรือสละแรงงานเพื่อช่วยงานสถาบันการเงินชุมชน สะท้อนให้เห็นว่าในเรื่องเหล่านี้ ไม่มีความยุ่งยาก สมาชิกสามารถปฏิบัติได้ง่ายในชีวิตประจำวัน สมาชิกจึงมีส่วนร่วมในเรื่องเหล่านี้อยู่ในระดับปานกลาง แต่ในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมการไปศึกษาดูงานกับสถาบันการเงินชุมชนนั้นอยู่ในระดับต่ำ เพราะสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 มีจำนวนมากถึง 2,315 คน (บุญโฮม อินทร์ทอง, 2556) ประกอบกับการศึกษาดูงานนั้นต้องมีค่าใช้จ่าย จึง

จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วม สมาชิกจึงไม่ได้รับการคัดเลือกไปศึกษาดูงานอย่างทั่วถึง

การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ระดับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.11 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการ การตรวจสอบบัญชีการรับ-จ่ายเงิน การประเมินผลการดำเนินงาน การติดตามผลการแก้ไขปัญหา และการตรวจสอบยอดเงินฝาก ยอดเงินกู้ ยอดการถือหุ้น และดอกเบี้ยต่าง ๆ รวมถึงการติดตามตรวจสอบการใช้เงินกู้ระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง เนื่องจากสมาชิกอาจจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอในการเข้ามาตรวจสอบ สมาชิกจึงมีส่วนร่วมในการตรวจสอบน้อย ทั้งนี้สถาบันการเงินชุมชนมีระเบียบการทำบัญชีและการตรวจสอบเป็นช่องทางหนึ่งในการให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ (บุญโฮม อินทร์ทอง, ดัมพ์รงค์รัฐ ม่วงศรี, และ สวางค์ศรี ผดุงวัฒน์, ม.ป.ป.: 37-61) แต่ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ การชำระเงินกู้คืนของสมาชิกด้วยกันเองนั้น อยู่ในระดับปานกลาง เพราะเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ในแต่ละวันสมาชิก จึงมีการพบปะพูดคุย คอยถาม คอยเตือนกันระหว่างเพื่อนสมาชิก เป็นสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิก จึงถือได้ว่าสมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการชำระเงินกู้คืนระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง

ดังนั้นภาพรวมการมีส่วนร่วมของสมาชิกจึงอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.28 สะท้อนให้เห็นว่า สถาบันการเงินชุมชนอาจจะเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมไม่มากเท่าที่ควร ประกอบกับสมาชิกเชื่อว่าการมีส่วนร่วมไม่มีความสำคัญ จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่เข้าไปมีส่วนร่วมก็ไม่ได้เกิดประโยชน์หรือเสียประโยชน์แก่ตนเอง และการที่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับสถาบันการเงินชุมชน เนื่องจากเวลาในการจัดกิจกรรมไม่เหมาะสมกับสภาพสมาชิกในชุมชน เช่น ถ้าหากสถาบันการเงินชุมชนจัดกิจกรรมในช่วงเช้า สมาชิกก็ไม่สามารถไปร่วมกิจกรรมกับสถาบันการเงินชุมชนได้ เพราะสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพค้าขายในตลาดสดพิชัยช่วงเช้า สอดคล้องกับความคิดเห็นของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ที่เสนอปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกไว้ว่า สมาชิกไม่มีเวลาเข้าไปมีส่วนร่วมกับสถาบันการเงินชุมชน เพราะต้องประกอบอาชีพ ทำมาหากิน และสมาชิกเชื่อว่ามีส่วนได้ส่วนเสียกับการเข้าไปมีส่วนร่วม และไม่มีผลต่อการฝากเงิน กู้เงิน จึงไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วม

ความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2

ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ในภาพรวมความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ดังตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปค่าเฉลี่ยและระดับความเข้มแข็งสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2

ความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน	\bar{X}	ระดับ
ความมั่นคงทางการเงิน	3.69	สูง
ความสามัคคี	3.36	ปานกลาง
คุณภาพชีวิตที่ดี	3.42	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.49	ปานกลาง

ความมั่นคงทางการเงิน อยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เพราะสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 มีผลประกอบการที่ดี จึงมีฐานะทางการเงินที่มั่นคง มีจำนวนเงินหมุนเวียนมากกว่า 100 ล้านบาท (นที ขลิบทอง, 2554: 2) จึงเพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกที่ต้องการกู้ และยังเป็นสถาบันการเงินที่มีความปลอดภัยทางการเงิน เนื่องด้วยภาพลักษณ์ขององค์กร และมีการจัดตั้งขึ้นตามระเบียบของรัฐ อีกทั้งยังมีธนาคารออมสิน สาขาปากเกร็ด คอยสนับสนุน ให้คำปรึกษา และรองรับเมื่อเกิดปัญหา โดยทางสถาบันการเงินชุมชนจะนำเงินที่สมาชิกฝาก และชำระหนี้คืนในแต่ละวัน ฝากไว้กับธนาคารออมสิน จึงเป็นแหล่งเงินออม ที่มีความปลอดภัย และปัจจุบันสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 มีการนำผลกำไรจากการดำเนินกิจการไปลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้เช่า เป็นการสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา จึงถือได้ว่าสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 มีความมั่นคงทางการเงินและสามารถดำรงอยู่ได้มาจนถึงทุกวันนี้ (บุญโฮม อินทร์ทอง, 2555: 20-24) แต่ในเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยง มีเงินสำรองไว้สำหรับฉุกเฉิน การมีแผนการดำเนินระยะยาว และดำเนินการตามแผนอย่างเคร่งครัด มีระบบรักษาความปลอดภัยภายในสถาบันการเงินชุมชน และการนำเงินปันผลบางส่วนไปลงทุนเพื่อสร้างรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประเด็นเหล่านี้ทางสถาบันการเงินชุมชนมีการดำเนินการ เพราะทางสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 มีแผนธุรกิจทางการเงินเชิงกลยุทธ์ เป็นแผนการดำเนินงานระยะยาว มีการบริหารความเสี่ยงโดยการเก็บเงินประกันความเสี่ยง 1% ของวงเงินกู้ สมาชิกทุกคนต้องจ่ายเงินออมเข้าโครงการทรัพย์สินมั่นคงของธนาคารออมสิน และทางสถาบันการเงินชุมชนมีการนำเงินไปลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้เช่า ซึ่งรายได้จากดอกผลเหล่านี้ก็จะเข้ามายังสถาบันการเงินอีกทางหนึ่ง (บุญโฮม อินทร์ทอง, ดัมพ์ริงศรีรัฐ ม่วงศรี, และ สวางค์ศรี ผดุงวัฒน์, ม.ป.ป: 37-61) จึงเป็นข้อสังเกตว่าสมาชิกอาจจะไม่ได้รับรู้ในเรื่องเหล่านี้ หรือสถาบันการเงินชุมชนไม่ได้แจ้งให้สมาชิกทราบ ความคิดเห็นของสมาชิกเรื่องความเข้มแข็งด้านความมั่นคงทางการเงินจึงอยู่ในระดับปานกลาง

ความสามัคคี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 โดยสมาชิก คณะกรรมการ และคนในชุมชนได้ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของสถาบันการเงินชุมชน อยู่ในระดับมาก เพราะสถาบันการเงินชุมชนทำให้สมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ที่มีดอกเบี้ยต่ำ เป็นที่พึ่งทางการเงินให้แก่คนจน และผู้มีรายได้น้อย สมาชิกจึงมีเงินทุน ในการประกอบอาชีพ จึงถือได้ว่าสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 เป็นศูนย์กลางทางการเงินของชุมชนเมืองปากเกร็ด ส่งผลให้สมาชิก คณะกรรมการ และคนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาสถาบันการเงินชุมชนเป็นอย่างดี แต่ถ้ามองในแง่ของการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกนั้น อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะสถาบันการเงินชุมชนไม่มีบทบาทในการทำให้สมาชิกและคนในชุมชนเกิดความสามัคคีกัน เพราะในการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ไม่ได้มีการดำเนินการที่ทำให้สมาชิกและคนในชุมชนเกิดความสามัคคีต่อกัน (สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ, 2556) ดังนั้นสมาชิกจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ด้านความสามัคคี อยู่ในระดับปานกลาง

คุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เพราะสถาบันการเงิน

ชุมชนเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทำให้สมาชิกและคนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ส่งผลให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ ในเรื่องนี้จึงอยู่ในระดับมาก แต่ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านสุขภาพอนามัยที่ดี ด้านสภาพแวดล้อมในชุมชน และด้านกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจของสมาชิกและคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่า สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ไม่ได้มีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ หรืออาจจะมีการดำเนินการอยู่บ้างแต่สมาชิกไม่ได้รับรู้ ซึ่งเรื่องคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่จะทำให้องค์กรและชุมชนเกิดความเข้มแข็ง จึงเป็นข้อสังเกตได้ว่า ปัจจุบันสถาบันการเงินชุมชนมีความพร้อมทางการเงิน แต่อาจจะไม่มีความพร้อมในเรื่องแผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือโครงสร้างด้านคนทำงานในด้านนี้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกำเนินการดำเนินการของคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชน

ในภาพรวม ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ สยมพร ผลสนอง (2550: 132) ศึกษาความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า องค์กรการเงินชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หากสมาชิกมีวินัยทางการเงิน และมีส่วนร่วมกับสถาบันการเงินชุมชนมากขึ้น จะส่งผลให้สถาบันการเงินชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก และจะสามารถเป็นต้นแบบให้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอื่น ๆ พัฒนามาเป็นสถาบันการเงินชุมชน และเป็นแนวทางให้กับสถาบันการเงินชุมชนอื่น ๆ ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จและเข้มแข็งต่อไป

การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบ

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญ	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. ปัจจัยส่วนบุคคล			
- เพศ	.053		✓
- อายุ	.000	✓	
- ระดับการศึกษา	.511		✓
- อาชีพ	.000	✓	
- รายได้	.534		✓
- ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก	.040	✓	
2. วินัยทางการเงินของสมาชิก	.000	✓	
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก	.000	✓	

สมมติฐานที่ 1 สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิง จบการศึกษาระดับไหน มีรายได้มากหรือน้อย ต่างก็ได้รับผลประโยชน์จากสถาบันการเงินชุมชนเหมือนกัน ไม่ได้แบ่งแยกในเรื่องเหล่านี้ ส่วนสมาชิกที่มีอายุ และระยะเวลาในการเป็นสมาชิกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากคนที่มีอายุมาก จะมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตมาก อีกทั้งจะมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกมากตามไปด้วย เมื่อมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกนาน จะมีความรู้ความเข้าใจ กฎระเบียบ การดำเนินงาน การปรับตัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของสถาบันการเงินชุมชน รวมถึงเข้าใจในศักยภาพการทำงานของคณะกรรมการ และเห็นประโยชน์ ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของสถาบันการเงินชุมชนมากกว่าคนที่มีอายุน้อย และเริ่มเป็นสมาชิกได้ไม่นาน และสมาชิกที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนแตกต่าง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะเมื่อมีอาชีพต่างกัน ทำให้มองภาพลักษณะขององค์กรแตกต่างกัน ดังนั้น สมาชิกที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนแตกต่างกัน เช่น สมาชิกที่มีอาชีพข้าราชการมองภาพลักษณ์สถาบันการเงินชุมชนในทิศทางที่ดี มีชื่อเสียง ดีกว่าสมาชิกที่ประกอบอาชีพค้าขาย เพราะสมาชิกที่มีอาชีพค้าขายมีความใกล้ชิดกับสถาบันการเงินชุมชน จึงรับรู้ถึงข้อดีและข้อเสียของสถาบันการเงินชุมชนได้ชัดเจนมากกว่า

สมมติฐานที่ 2 วินัยทางการเงินของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ผลการศึกษพบว่า วินัยทางการเงินของสมาชิกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน ในด้านความมั่นคงทางการเงิน ด้านความสามัคคี และด้านคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ วินัยทางการเงินของสมาชิกแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ ระเบียบของสถาบันการเงิน และพฤติกรรมของสมาชิก และต้องประกอบไปด้วยทั้ง 2 ส่วน สมาชิกจึงจะมีวินัยทางการเงินสูง เพราะถ้าหากสถาบันการเงินชุมชนมีระบบที่ดีในการติดตามการชำระหนี้คืนของสมาชิก มีกฎระเบียบ ในการตรวจสอบเงินกู้ของสมาชิก จะเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีวินัยทางการเงินที่ดีด้วย ดังนั้น วินัยทางการเงินของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2

สมมติฐานที่ 3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ผลการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิก ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน ในด้านความมั่นคงทางการเงิน ด้านความสามัคคี และด้านคุณภาพชีวิตที่ดี และเมื่อศึกษาถึงรายละเอียดของระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการคิด การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงาน และการตรวจสอบ จะทำให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชนรวมถึงได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ทำให้สถาบันการเงินชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมตามความ

ต้องการของสมาชิกโดยแท้จริง จึงเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิกและชุมชน ส่งผลให้สถาบันการเงินชุมชนมีความเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับกรมการพัฒนาชุมชน (2547: 67-68) กล่าวถึง ปัจจัยด้านสมาชิก ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบความสำเร็จได้ต้องมาจากความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกทุกคน ซึ่งจะเห็นได้ว่ากองทุนที่ประสบความสำเร็จ สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน เริ่มจากการเลือกตั้งคณะกรรมการ การเสนอร่าง และให้ความเห็นชอบระเบียบข้อบังคับ ซึ่งเป็นกฎ กติกาที่สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกัน ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพราะการมีส่วนร่วมของสมาชิกจะส่งผลให้สถาบันการเงินชุมชนมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ อรทัย ก๊กผล และ ฉัตรระ วิถีโยดม (2555: 13) กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถสร้างฉันทามติเปิดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอันจะทำให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ ช่วยทำให้การนำแผนงานและโครงการไปปฏิบัติง่ายขึ้น สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การยกระดับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน ควรมีความเข้มงวดและรอบคอบในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีความพร้อมไปสู่การเป็นสถาบันการเงินชุมชน ถึงแม้ว่าจะมีเกณฑ์ในการยกระดับอยู่แล้ว เพราะการเป็นสถาบันการเงินชุมชนนั้น ต้องส่งเสริมการออมเงินของชุมชน ให้บริการธุรกรรมทางการเงิน รับฝากเงินจาก และให้สินเชื่อแก่สมาชิก รวมถึงธุรกรรมอื่น ๆ ที่อำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการให้แก่สมาชิก อีกทั้งจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพแก่สมาชิกและชุมชน ซึ่งเมื่อยกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชน ควรมีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า และประดับประดาให้ดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งวินัยทางการเงินและการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นปัจจัยส่งเสริมให้สถาบันการเงินชุมชนมีความเข้มแข็ง แต่อย่างไรก็ตามต้องมีปัจจัยอื่น ๆ มาสนับสนุนด้วย เช่น การบริหารจัดการ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ และความพร้อมของสถานที่ให้บริการด้วย ดังนั้น หากต้องการมองถึงภาพรวมเรื่องความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน ควรทำการศึกษาโดยการสุ่มตัวอย่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนแล้ว จำนวน 2,048 กองทุน (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2556) เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้น

2. จากการศึกษาวินัยทางการเงินของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี ถึงแม้ในภาพรวมพบว่า สมาชิกมีวินัยทางการเงินอยู่ในระดับสูง ซึ่งจุดสำคัญที่ทำให้สมาชิกมีวินัยทางการเงินอยู่ในระดับสูง คือ ระเบียบของสถาบันการเงินชุมชน แต่ในเรื่องของการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือนของสมาชิกและครอบครัว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เพราะฉะนั้น สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จึงควรให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย หรือบัญชีครัวเรือน รวมถึงสนับสนุนให้สมาชิกจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายสำหรับตนเองและครอบครัว เพราะจะทำให้สมาชิก

สามารถกำหนดเป้าหมายทางการเงินได้อย่างชัดเจน ในแต่ละเดือน และทราบถึงรายละเอียดค่าใช้จ่าย และพฤติกรรมค่าใช้จ่ายรายเดือนของตนเองและครอบครัว ส่งผลให้สมาชิกมีการบริหารจัดการรายรับรายจ่ายในแต่ละเดือนอย่างมีสมดุล อีกทั้งสมาชิกควรแบ่งเงินส่วนหนึ่งในแต่ละเดือนไว้สำหรับการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ยามฉุกเฉิน และควรฝากเงินไว้กับสถาบันการเงินอื่นด้วย เพื่อประกันความเสี่ยง จะทำให้สมาชิกมีวินัยทางการเงินเพิ่มขึ้น อีกทั้งควรมีการจัดกิจกรรมให้รางวัลกับสมาชิกที่มีวินัยทางการเงินที่ดีเยี่ยม เพื่อจูงใจให้สมาชิกทุกคนมีวินัยทางการเงินมากขึ้น

3. จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ และมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ถึงแม้ว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็ค่อนข้างน้อย สถาบันการเงินชุมชนจึงควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในด้านการคิด การปฏิบัติ และการตรวจสอบ เพราะฉะนั้น สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จึงต้องสร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกร่วมให้สมาชิก ในความเป็นเจ้าของสถาบันการเงินชุมชน โดยการยกย่องชมเชย หรือมอบรางวัลประกาศเกียรติคุณ และให้สิทธิพิเศษแก่สมาชิกที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถาบันการเงินชุมชนเป็นประจำ ทำให้สมาชิกรู้สึกว่าคุณเองเป็นส่วนหนึ่ง ที่สามารถทำประโยชน์ให้กับสถาบันการเงินชุมชน อีกทั้งควรมีการจัดเวทีให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น หรือเสนอความต้องการจากสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง โดยการประกาศเสียงตามสาย การติดป้ายประกาศ และการให้สมาชิกกระจายข่าวกันเองด้วยวิธีปากต่อปาก

นอกจากนี้สถาบันการเงินชุมชนควรจัดเวลาในการจัดประชุม หรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพของสมาชิก คือ จัดในช่วงเวลาที่สมาชิกส่วนใหญ่สามารถเข้าร่วมได้ และควรส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วย โดยการจัดทำแบบสอบถามเพื่อให้สมาชิกได้ประเมินผลสถาบันการเงินชุมชน จะทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การปฏิบัติ และการตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น สมาชิกจึงสามารถรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสาร การดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันการเงินชุมชน และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชนเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการประชุมก็สามารถทำให้สถาบันการเงินชุมชนสามารถรับรู้ถึงความคิดเห็น ความต้องการของสมาชิกได้ รวมไปถึงปัญหาต่าง ๆ ของสมาชิก สถาบันการเงินชุมชนจึงสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสมาชิกและชุมชน ทั้งนี้สมาชิกเองต้องให้ความร่วมมือกับสถาบันการเงินชุมชนด้วย

4. จากการศึกษาความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านความมั่นคงทางการเงินสามารถดำเนินการไปได้ด้วยดีในหลายส่วน แต่สมาชิกอาจจะไม่ได้รับรู้ ดังนั้นทางสถาบันการเงินชุมชนควรชี้แจงให้สมาชิกได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ในด้านความสามัคคี สถาบันการเงินชุมชนควรส่งเสริมให้สมาชิก คณะกรรมการ และคนในชุมชน มีกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันการเงินชุมชนร่วมกัน เช่น เมื่อถึงเทศกาลต่าง ๆ สมาชิก คณะกรรมการ และคนในชุมชน ควรมีการทำบุญ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี

ต่อกัน ทำให้เกิดความสามัคคีกันมากขึ้น และในด้านคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สถาบันการเงินชุมชนควรมุ่งผล
 กำไรบางส่วนมาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิกและคนในชุมชน ในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและ
 ทรัพย์สิน ควรติดกล้องวงจรปิดในจุดต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 (บุญโฮม อินทร์ทอง, 2556) ในด้านสุขภาพอนามัยนั้น ควรส่งเสริมให้สมาชิกและคนในชุมชน ออกกำลังกาย
 เช่น จัดให้มีกิจกรรมการเต้นแอโรบิก ในเรื่องสภาพแวดล้อม ควรพัฒนาทัศนียภาพในชุมชนปาก
 เกร็ด โดยการปลูกต้นไม้ อีกทั้งในด้านกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ควรจัดหาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
 ให้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกและคนในชุมชนเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกายร่วมกัน จะทำให้
 สมาชิกและคนในชุมชนเกิดความสามัคคี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้สถาบันการเงินชุมชนดำเนินการ
 ไปอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนปากเกร็ดเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2547. **รูปแบบการบริหารจัดการทุนแบบมีอาชีพ กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน
 และชุมชนเมือง**. กรุงเทพมหานคร : ไร่ไทยเพลส.
- ชไมพร กาญจนกิจสกุล. 2555. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โพรเจ็คท์ ไฟฟ์-
 โฟว์ จำกัด.
- นที ขลิบทอง. 2554. “กทบ. ตั้งกฎเพิ่มเงินกองทุนฯ เน้นนิติบุคคล ทิศทางใช้เงินชัดเจน.” **กรุงเทพธุรกิจ**
 (21 สิงหาคม 2554) : 2.
- บุญโฮม อินทร์ทอง. 2555. “เส้นทางแบกเงินกู้รายวัน ลู่ V-Bank ทำได้ไง จาก 1 ล้าน ขยายเป็น 100
 ล้าน.” **วารสารเศรษฐกิจและสังคม** 1 (12) : 20-25.
- _____. 2556. คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2. **สัมภาษณ์**, 18 มีนาคม 2556.
- บุญโฮม อินทร์ทอง, ตัมพรรงค์รัฐ ม่วงศรี, และ สวางค์ศิริ ผดุงวัฒนะ. ม.ป.ป. **คู่มือและแผนพัฒนา
 ธุรกิจกองทุนหมู่บ้าน**. ม.ป.ท.
- วราเทพ รัตนากร. 2556. **รัฐบาลเตรียมโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านอีก 12,000 แห่ง** (ออนไลน์). เข้าถึงได้
 จาก : http://www.mcot.net/site/content?id=51f0bd_16150ba0db0a0001fe#.UysyXKISxdI. (วันที่เข้าถึง 20 มีนาคม 2557).
- สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2. 2556. **รายงานสรุปผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน
 ปากเกร็ดร่วมใจ 2 ประจำปี 2556**. (เอกสารประกอบการนำเสนอ) ม.ป.ท.
- _____. 2556. **สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.thaiwebkit.com/village-bpk.org/index.asp?ContentID = 120000002 &catid=2. (วันที่เข้าถึง 18 มกราคม 2556).
- สุมพร ผลสนอง. 2550. **ความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2556. **รู้จักกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.villagefund.or.th/index.aspx?Pageid=469&parent=433&directory=1964&pagename=content>. (วันที่เข้าถึง 18 มกราคม 2556).
- อรทัย ก๊กผล. และนัตระ วีกิติโยดม. 2555. **บทวิเคราะห์ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- Shigeo Takenaka. 2006. **Regulatory Architecture for Microfinance in Asia**. Tokyo : Asian Productivity Organization.